

T.C.
ANTALYA

1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2014 1777

KARAR NO : 2015 1550

DAVACI : EZGİ ZEREN SAZCI'YA VELAYETEN BABASI TONGUT SONAY
SAZCI VE ANNESİ ALİYE UĞUR SAZCI

VEKİLİ : AV. NUSRET GÜRGÖZ
Meltem Mh.Onur Sitesi A/8 Blok Kat:4 No:8 Muratpaşa-ANTALYA

DAVALILAR : 1- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI- ANKARA
VEKİLİ : AV. ESMA ASTARLIOĞLU(Aynı adreste)

2- KUMLUCA KAYMAKAMLIĞI- Kumluca ANTALYA

DAVANIN ÖZETİ : Antalya İli, Kumluca İlçesi, Mimar Sinan İlkokulu 4. Sınıf öğrencisi olan (E.Z.S.)'nin anne ve babası olan davacıların, tanrıtanımaz olduklarından bahisle çocuklarının din kültürü ve ahlak bilgisi dersinden muaf tutulması istemiyle yaptıkları başvurunun reddine ilişkin 06.11.2014 tarih ve 7510 sayılı Kumluca Kaymakamlığı işleminin; iradelerine ve felsefî görüşlerine aykırı biçimde dinsel eğitim verildiği, tanrıtanımaz oldukları, nüfus cüzdanlarında yer alan din hanesinin boş olduğu, zorunlu din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin verilmesi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 9. maddesine ve Ek 1 No'lu Protokol'ün 2. maddesine aykırı olduğu yolunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nce verilmiş kararlar bulunduğu, 4. Sınıf öğrencisi çocuklarının din kültür ve ahlak bilgisi dersini alırken psikolojik travma yaşadığı, içsel çatışmalar nedeniyle dersi algılamakta zorlandığı ileri sürülerek, iptali istenilmektedir.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞININ SAVUNMASININ ÖZETİ : Türkiye' de din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin Anayasal zorunluluk olduğu, ders programları ve ders kitaplarının idarelerince hazırlandığı, öğrencilerin gelişimsel düzeyleri dikkate alınarak hazırlandığı, İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programında düşünce ve yorum farklılıklarına girilmeden temel değerleri içeren konulara yer verildiği, din kültürü ve ahlak öğretiminin Devletin denetim ve gözetimi altına alınması istismar ve süistimalleri önlemek amacıyla yönelik olduğu, dersin adından da anlaşılacağı gibi dini eğitimin verilmediği, öğretim programı incelendiğinde bu derste sadece islam dini ile ilgili bilgi verilmediği, diğer dinler ve özellikle Devlete ve topluma karşı görev ve sorumluluklarına da ağırlık verildiği, herhangi bir din veya felsefî doktrin merkezli olmadığı, bilimsel araştırmaya dayalı bilginin ön planda tutulduğu, batıl ve hurafeye dayalı yanlış bilgilerden arındırıldığı, evrensel değerlerin öne çıkarıldığı, bütün insanları birleştiren ortak paydalara vurgu yapıldığı, din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin program hedefinin sadece islam dinine mensup çocuklara değil hangi mezhebi veya felsefî düşünceden olursa olsun tüm çocuklara ve tanrıtanımazlara hitap eden ders olduğu, ilkokulda okutulması zorunlu dersler arasında olduğu ve toplumsal barış, karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörüyü, ortak değerlerde birleştirmeyi hedeflediği ileri sürülerek, davanın reddine karar verilmesi gerektiği savunulmaktadır.

KUMLUCA KAYMAKAMLIĞININ SAVUNMASININ ÖZETİ : Savunma verilmemiştir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Antalya 1. İdare Mahkemesi'nce dava dosyası incelenerek gereği görüldü:
Dava, İlkokul 4.sınıf öğrencisi Ezgi Zeren Sazci'nin zorunlu din kültürü ve ahlak bilgisi dersinden muaf tutulması isteğiyle yapılan başvurunun zorunlu dersler grubunda yer aldığı nedeniyle

reddine ilişkin Kumluca Kaymakamlığı'nın 06/11/2014 tarih ve 7510 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın "VI. Din ve vicdan hürriyeti" başlıklı 24. maddesinde, "Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

14'üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dinî âyin ve törenler serbesttir.

Kimse, ibadete, dinî âyin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.

Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlıdır.

Kimse, Devletin sosyal, ekonomik, siyâsî veya hukukî temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyâsî veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun, dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz," hükmü yer almıştır.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 12. maddesinde de; "Türk milli eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır." düzenlemesine yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, davacıların, çocuklarının tanıtınamaz olduklarından bahisle, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 9.maddesi ile Ek 1 No'lu Protokolün 2.maddesine, Anayasanın 24.maddesine ve yargı kararlarına aykırı olduğu ileri sürülerek zorunlu din dersi eğitiminden muaf tutulması istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Anayasanın 90. maddesinde yer verilen "...Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek cümle: 7/5/2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır." kuralına uygun olarak çıkarılan 10.3.1954 tarih ve 6366 sayılı "İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi ve Buna Ek Protokolün Tasdiki Hakkında Kanun" ile Türkiye açısından bağlayıcı hale gelen **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin** "Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü" başlıklı 9. maddesinin 1. fıkrasında; "Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, din veya inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, açıkça veya özel tarzda ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerir" hükmü, aynı maddenin 2. fıkrasında da; "Din veya inancını açıklama özgürlüğü, ancak kamu güvenliğinin, kamu düzeninin, genel sağlığın veya ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için demokratik bir toplumda zorunlu tedbirlerle ve yasayla sınırlanabilir" hükmü yer almış; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine **Ek 1 No'lu Protokolün** 11 No'lu Protokol ile değiştirilen "**Eğitim hakkı**" başlıklı 2. maddesinde (Türkiye tarafından 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu gerekçe gösterilerek çekince konulmuş ise de) "Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretimin kendi alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefî inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir" düzenlemesine yer verilmiş; diğer yandan, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 41. maddesinde**, "Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder." denilmiş; **46. maddesinde de** "1. Yüksek Sözleşmeci Taraflar, taraf oldukları davalarda Mahkeme'nin verdiği kesinleşmiş kararlara uymayı taahhüt ederler.

2. Mahkeme'nin kesinleşen kararı icrasını denetleyecek olan Bakanlar Komitesi'ne gönderilir